

Nationaal Voedselberaad

Lokaal verbonden, nationaal versterken

Verslag workshop voedselraden

d.d. 10 april 2026

Centrale vraagstelling: Hoe zorgen we samen dat voedselraden en voedselnetwerken gesprekspartners worden van gemeenten?

Tijdens de workshop stond de vraag centraal hoe voedselraden en voedselnetwerken zich kunnen ontwikkelen tot volwaardige en serieuze gesprekspartners voor gemeenten. In de gesprekken kwam naar voren dat dit vraagstuk niet eendimensionaal is, maar vraagt om aandacht voor meerdere samenhangende thema's: draagvlak, legitimiteit en relevantie, inhoudelijke positionering, organisatie en co-creatie.

Een eerste belangrijk thema is de **basis en positionering van de voedselraad zelf**. Daarbij speelt de vraag of een voedselraad een open of meer gesloten karakter heeft. Openheid draagt bij aan inclusiviteit en legitimiteit, maar vraagt ook om duidelijke keuzes om versnippering en inefficiëntie te voorkomen. Tegelijkertijd is het bewaken van onafhankelijkheid essentieel: een voedselraad moet ruimte houden om kritisch te adviseren, zonder los te raken van de achterban. Dit vraagt om transparantie in rollen en verantwoordelijkheden, en om het voorkomen van tunnelvisie door actief verschillende perspectieven te betrekken.

Een tweede cruciale factor is het **opbouwen van draagvlak**. Voordat een voedselraad het gesprek met de gemeente aangaat, is het van belang dat er een herkenbare en gedragen beweging bestaat. Het organiseren van een voedselraadpleging kan hierbij een waardevolle eerste stap zijn om input op te halen en betrokkenheid te creëren. De vraag "hoe krijg je massa?" stond hierbij centraal: hoe groeit een netwerk van betrokken bewoners en initiatieven uit tot een brede voedselbeweging? Dit vraagt om een doordachte campagnestrategie en het vermogen om uit de 'bubbel' van intrinsiek gemotiveerden te treden en een bredere groep inwoners aan te spreken.

Daarmee hangt nauw samen het thema **relevantie en legitimiteit**. Om een serieuze gesprekspartner te worden, moet een voedselraad kunnen aansluiten bij urgente maatschappelijke opgaven die ook voor gemeenten prioriteit hebben, zoals gezondheid, sociale ongelijkheid en sociale cohesie. Het benutten van een regionale voedselvisie kan helpen om deze urgentie te onderbouwen en te agenderen. Tegelijkertijd is legitimiteit niet alleen een kwestie van inhoud, maar ook van representatie: wie spreekt namens de voedselraad en op basis waarvan? Een voedselraad kan hierin functioneren als het gezicht en de stem van een breder netwerk van voedselinitiatieven, mits deze verbinding ook daadwerkelijk wordt gevoeld en erkend.

Op inhoudelijk niveau werd benadrukt dat voedselraden hun **meerwaarde concreet en zichtbaar moeten maken**. Voedsel kan een krachtige sociale verbinder zijn in wijken, en voedselraden kunnen een rol spelen in het zichtbaar maken, verbinden en versterken van initiatieven die hieraan bijdragen. Thema's zoals lokaal kopen en korte ketens bieden daarnaast aanknopingspunten voor zowel economische als duurzaamheidsdoelen. Het ontwikkelen van een lokale voedselvisie kan helpen om deskundigheid te tonen en richting te geven. Ook werd het belang genoemd van het onderbouwen van maatschappelijke meerwaarde, bijvoorbeeld via onderzoek of een maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA), in samenwerking met andere organisaties binnen de gemeente.

Naast inhoud speelt de **organisatie en structuur van voedselraden** een belangrijke rol. Vragen rondom financiering en budget zijn hierbij onvermijdelijk: zonder middelen is continuïteit lastig te waarborgen. Samenwerking met verschillende partijen kan de legitimiteit versterken en zorgt voor een bredere basis. Ook werd het onderscheid tussen een voedselraad en een voedselberaad benoemd: waar een voedselraad een meer structurele en representatieve rol kan vervullen als afspiegeling van de beweging, kan een voedselberaad juist dienen als breder platform voor ontmoeting en uitwisseling. Voorbeelden uit de praktijk, zoals de Haagse Voedselraad (initiatief van Vereniging Ons Eten Den Haag), laten zien hoe dit georganiseerd kan worden vanuit bestaande netwerken.

Tot slot kwam **co-creatie met gemeenten naar voren als een sleutelvoorwaarde**. Het gaat hierbij om het vinden van een goede balans tussen onafhankelijkheid en samenwerking. Een voedselraad moet kunnen agenderen en adviseren, maar ook faciliteren en verbinden, zonder taken van de gemeente over te nemen of juist volledig afhankelijk te worden. Belangrijke vragen zijn hierbij: op welke onderwerpen kan de voedselraad spreken vanuit ervaringsdeskundigheid? Hoe wordt de vertaalslag gemaakt van praktijkervaringen naar beleid, doelen en instrumenten van de gemeente? En hoe voorkom je dat een voedselraad een te brede of onterechte claim legt op representatie?

Samenvattend vraagt het versterken van de positie van voedselraden als gesprekspartner van gemeenten om een combinatie van een sterke interne basis, breed maatschappelijk draagvlak, duidelijke inhoudelijke meerwaarde en een goed georganiseerde samenwerking met publieke partijen. Door te investeren in deze samenhang kan een voedselraad uitgroeien tot een geloofwaardige en onmisbare schakel tussen samenleving en beleid.

Hoe verder?

De workshop laat zien dat er veel energie en potentie is om voedselraden en voedselnetwerken verder te versterken. De volgende stap is om deze inzichten om te zetten in concrete actie:

- Wil je **lokaal actief worden** en bijdragen aan een voedselraad of voedselbeweging in jouw omgeving?
- Wil je **meer weten**, kennis uitwisselen of zelf een voedselraad helpen opstarten?

👉 Kijk dan op [Voedselraden.nl](https://voedselraden.nl) en meld je aan voor de nieuwsbrief.

Hier vind je onder andere:

- Welke voedselraden er al actief zijn in Nederland
- Welke initiatieven zij hebben opgezet
- Praktische handvatten om **in gesprek te komen met gemeenten**
- Inspirerende voorbeelden en geleerde lessen

Werk je bij een gemeente of provincie?

- Inzicht in welke gemeenten en provincies al een **voedselvisie** hebben ontwikkeld
- Toegang tot **onderzoeken over voedselraden**
- Handvatten om voedselbeleid lokaal vorm te geven

Voor een uitgebreid overzicht van handleidingen voor gemeentelijke voedselbeleid of aanbevelingen

👉 Kijk dan op: <https://nationaalvoedselberaad.nl/wp-content/uploads/2026/04/Oproep-Voedsel-Verbindt-ons-als-gemeenschap-NVB-april-2026-1.pdf>

Over ons:

Het Nationaal Voedselberaad is een samenwerkingsverband van lokale en regionale voedselinitiatieven. Samen brengen we hoopvolle praktijkvoorbeelden in beeld en vertalen deze naar beleidsmogelijkheden. Wij zien dat het kán: op honderden plekken in Nederland wordt al gewerkt aan een eerlijker, gezonder en toekomstbestendiger voedselsysteem.

Neem contact op:

✉ Contact@nationaalvoedselberaad.nl
in [linkedin.com/company/nationaal-voedselberaad](https://www.linkedin.com/company/nationaal-voedselberaad)